

คำถามพร้อมธงคำตอบวิชากฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งฯ การสอบความรู้ชั้นเหตیبัณฑิต สมัยที่ ๖๔ ปีการศึกษา ๒๕๕๔

ข้อ ๑. คำถาม โจทก์ฟ้องจำเลยต่อศาลแพ่ง ขอให้ขับไล่จำเลยออกจากที่ดินพิพาท ศาลแพ่งมีคำสั่งรับคำฟ้อง หมายถึง ให้ส่งสำเนาคำฟ้องให้จำเลยภายใน ๗ วัน ถ้าส่งไม่ได้ให้โจทก์แถลงภายใน ๗ วัน นับแต่วันส่งไม่ได้ หากไม่แถลงถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง วันรุ่งขึ้นซึ่งตรงกับวันเสาร์ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๔ เจ้าพนักงานศาลนำส่งสำเนาคำฟ้องและหมายเรียกให้จำเลยโดยภริยาของจำเลยอายุ ๒๑ ปี และอยู่บ้านเดียวกันเป็นผู้รับ ต่อมาวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๕ จำเลยยื่นคำให้การ ต่อสู้กรรมสิทธิ์ว่าที่ดินพิพาทเป็นของจำเลย ขอให้ยกฟ้อง ศาลแพ่งสั่งรับคำให้การของจำเลย นัดชี้สองสถาน วันรุ่งขึ้นโจทก์ยื่นคำร้องว่า ศาลสั่งรับคำให้การของจำเลยไม่ชอบ ขอให้เพิกถอนคำสั่ง ถัดมาอีก ๒ วัน จำเลยจึงยื่นคำร้องว่าการส่งสำเนาคำฟ้องและหมายเรียกให้จำเลยในวันหยุดราชการ ไม่ชอบ ขอให้ส่งใหม่

ให้วินิจฉัยว่า ศาลแพ่งจะมีคำสั่งวินิจฉัยตามคำร้องของโจทก์และจำเลยอย่างไร

ธงคำตอบ การส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่นใด โดยเจ้าพนักงานศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง มาตรา ๗๔ นั้น มิได้กำหนดห้ามส่งในวันหยุดราชการ ดังนั้น การส่งสำเนาคำฟ้อง และหมายเรียกให้จำเลยในวันเสาร์ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการจึงชอบ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๐๑/๒๕๔๕) และตามมาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง การส่งคำคู่ความหรือเอกสารให้คู่ความ เมื่อเจ้าพนักงานศาลไม่พบคู่ความ หากได้ส่งให้แก่บุคคลใด ๆ ที่มีอายุเกินยี่สิบปี ซึ่งอยู่หรือทำงานในบ้านเรือน หรือสำนักทำการงานที่ปรากฏว่าเป็นของคู่ความ

ถือว่าเป็นการเพียงพอที่จะฟังว่าได้มีการส่งคำคู่ความหรือเอกสารถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ตามข้อเท็จจริงการส่งสำเนาคำฟ้องและหมายเรียก ให้จำเลยโดยภริยาของจำเลยซึ่งอายุเกินยี่สิบปี และอยู่ในบ้านเดียวกันเป็นผู้รับจึงชอบ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๒๙๓/๒๕๕๗)

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคหนึ่ง จำเลยอาจยื่น คำให้การได้ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันได้รับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้อง ปรากฏว่าจำเลยได้รับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องเมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๕ แต่ยื่นคำให้การเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๕ พ้นกำหนดระยะเวลา ๑๕ วันแล้ว ศาลแพ่งสั่งรับคำให้การของจำเลยไว้จึงไม่ชอบเป็นกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบตาม มาตรา ๒๗

ศาลแพ่งต้องสั่งตามคำร้องของโจทก์ให้เพิกถอนคำสั่งรับคำให้การของจำเลยและสั่งยกคำร้องของจำเลยที่ขอให้ส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องใหม่

ข้อ ๒. คำถาม นายสุภกรเป็นโจทก์ฟ้องนายเสาร์เป็นจำเลยที่ ๑ นายอาทิตย์เป็นจำเลยที่ ๒ อ้างว่า จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกจ้างจำเลยที่ ๒ ได้ขับรถยนต์ไปในทางการที่จ้างของจำเลยที่ ๒ โดยประมาทเลินเล่อ ชนรถยนต์โจทก์เสียหาย ขอให้จำเลยทั้งสองร่วมกันรับผิดชอบชำระค่าเสียหายแก่โจทก์จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยทั้งสองให้การต่อสู้คดีขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า เหตุละเมิดเกิด เพราะความประมาทเลินเล่อของจำเลยที่ ๑ พิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันรับผิดชอบชำระค่าเสียหายแก่โจทก์ คดีถึงที่สุด นายอาทิตย์ได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาดังกล่าวแล้ว ต่อมานายอาทิตย์ได้เป็นโจทก์ฟ้องนายเสาร์เป็นจำเลยขอให้ชดใช้เงินที่นายอาทิตย์ได้ชำระตามคำพิพากษาให้แก่นายสุภกร นายเสาร์ให้การว่า ไม่ได้ขับรถยนต์โดยประมาทเลินเล่อ คำพิพากษาคดีก่อนไม่มีผลผูกพันโจทก์และจำเลยคดีนี้ และฟ้องโจทก์เป็นฟ้องซ้ำ ขอให้ยกฟ้อง

ให้วินิจฉัยว่า ข้อต่อสู้ของนายเสาร์ทั้งสองข้อฟังขึ้นหรือไม่

ธงคำตอบ กรณีฟ้องซ้ำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๘ นั้น เป็นเรื่องที่ห้ามมิให้คู่ความซึ่งฟ้องร้องกัน และศาลได้มีคำ

พิพากษาถึงที่สุดไปแล้วกลับมารื้อร่องฟ้องกันอีกในประเด็นที่ได้วินิจฉัยโดยอาศัย เหตุอย่างเดียวกัน เมื่อนายเสาร์และนายอาทิตย์ ไม่เคยฟ้องร้องกันมาก่อน เป็นแต่เคยถูกนายศุภร์ฟ้องเป็นจำเลยด้วยกันในคดีก่อนเท่านั้น ดังนั้น การที่ นายอาทิตย์เป็นโจทก์ฟ้องนายเสาร์ในคดีหลังกรณีจึงไม่เป็นฟ้องซ้ำอันจักต้อง ห้ามตาม บทกฎหมายดังกล่าว ข้อต่อสู้ของนายเสาร์ฟังไม่ขึ้น

ข้อต่อสู้ของนายเสาร์ที่ว่า ไม่ได้กระทำโดยประมาทเลินเล่อ นั้น คดีก่อน ที่นายศุภร์เป็นโจทก์ฟ้องนายเสาร์และนายอาทิตย์เป็นจำเลย แม้นายเสาร์และ นายอาทิตย์จะเป็นจำเลยด้วยกันก็ตาม ก็ต้องถือว่านายเสาร์และนายอาทิตย์เป็น คู่ความในกระบวนการพิจารณาของศาลในคดีก่อนด้วย คำพิพากษาคดีก่อนจึงมีผล ผูกพันนายเสาร์และนายอาทิตย์ในคดีนี้ด้วยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง เมื่อศาลในคดีก่อนวินิจฉัยว่า เหตุละเมิด เกิดเพราะความประมาทเลินเล่อของนายเสาร์ ข้อเท็จจริงจึงต้องฟังว่านายเสาร์ กระทำละเมิดโดยเป็นฝ่ายประมาทเลินเล่อ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๙๕๔/๒๕๓๖, ๙๐๓๕/๒๕๓๘) ข้อต่อสู้ของนายเสาร์ ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

ข้อ ๓. คำถาม โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นบุตรและผู้จัดการมรดกของ นางแดงมารดาตามคำสั่งศาล นางแดงมีทรัพย์สินมรดกเป็นที่ดิน น.ส.๓ เลขที่ ๓๐๕ จำเลยที่ ๑ บุตรอีกคนหนึ่งของนางแดง ได้แจ้งความเท็จว่า น.ส.๓ เลขที่ ๓๐๕ สูญหายไปและจำเลยที่ ๑ ได้รับมอบอำนาจจากนางแดงให้ไปดำเนินการ ขอลอกใบแทน เจ้าพนักงานหลงเชื่อจึงได้ออกใบแทนให้ แล้วจำเลยที่ ๑ จดทะเบียนโอนขายที่ดิน น.ส.๓ เลขที่ ๓๐๕ ดังกล่าวแก่จำเลยที่ ๒ โดยอ้างว่า ได้รับมอบอำนาจให้ขาย จากนางแดงซึ่งเป็นความเท็จ ขอให้ศาลพิพากษา เพิกถอนการจดทะเบียนซื้อขายดังกล่าวออกจากรายการจดทะเบียนใน น.ส.๓ และให้พิพากษาว่าที่ดินดังกล่าวยังเป็นทรัพย์สินมรดกของนางแดง เพื่อโจทก์จะได้ นำไปแบ่งปันกันในระหว่างทายาท จำเลยทั้งสองให้การว่า นางแดงได้มอบ อำนาจให้จำเลยที่ ๑ ไปดำเนินการขอลอกใบแทนและให้ขายที่ดินพิพาทแก่ จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๒ จึงรับโอนมาโดยชอบ ที่ดินพิพาทย่อมมิใช่ทรัพย์สิน

มรดกของนางแดงอีกต่อไป ก่อนตายนางแดงมีที่ดินอีกแปลงหนึ่งคือที่ดิน น.ส.๓ เลขที่ ๔๑๓ อันเป็นทรัพย์สินมรดก แต่โจทก์ไม่ยอมแบ่งให้จำเลยที่ ๑ ขอให้ยกฟ้อง และฟ้องแย้งขอให้โจทก์แบ่งปันที่ดิน น.ส.๓ เลขที่ ๔๑๓ ให้แก่จำเลยที่ ๑ จำนวนหนึ่งในสองส่วน ศาลชั้นต้นสั่งรับคำให้การและฟ้องแย้งของจำเลยทั้งสองไว้พิจารณา

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลชั้นต้นที่รับฟ้องแย้งของจำเลยทั้งสองไว้พิจารณาชอบหรือไม่

ธงคำตอบ จำเลยทั้งสองฟ้องแย้งในส่วนที่เกี่ยวกับที่ดิน น.ส.๓ เลขที่ ๔๑๓ ว่าที่ดินดังกล่าวเป็น มรดกของนางแดงซึ่งตกทอดแก่ทายาทอันได้แก่ โจทก์และจำเลยที่ ๑ แต่โจทก์ไม่ยอมแบ่งให้จำเลยที่ ๑ ขอให้โจทก์ซึ่งเป็น ทายาทและผู้จัดการมรดกของนางแดงแบ่งปันที่ดินดังกล่าวให้แก่จำเลยที่ ๑ จำนวนหนึ่งในสองส่วน ดังนี้ เป็นกรณีจำเลยที่ ๑ ได้แย้งสิทธิกับโจทก์ จำเลย ที่ ๒ มิได้มีสิทธิทางแพ่งโต้แย้งกับโจทก์แต่อย่างใด จำเลยที่ ๒ จึงไม่มีสิทธิ ฟ้องแย้ง ฟ้องแย้งในส่วนของจำเลยที่ ๒ จึงไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม ไม่อาจ พิจารณารวมไปกับฟ้องเดิมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสาม และมาตรา ๑๗๙ วรรคสาม (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๔๔/๒๕๔๙) ที่ศาลชั้นต้นสั่งรับฟ้องแย้งในส่วนของจำเลยที่ ๒ ไว้พิจารณา จึงไม่ชอบ

สำหรับฟ้องแย้งในส่วนของจำเลยที่ ๑ นั้น แม้โจทก์ซึ่งเป็นทายาทและ ผู้จัดการมรดกของนางแดงผู้ตายจะฟ้องเรียกที่ดิน น.ส.๓ เลขที่ ๓๐๕ ที่โจทก์ อ้างว่าเป็นมรดกของนางแดงคืน จากจำเลยทั้งสองเพื่อนำมาแบ่งปันกันใน ระหว่างทายาท โดยมีได้ฟ้องเรียกที่ดิน น.ส.๓ เลขที่ ๔๑๓ มาด้วยก็ตาม แต่ ฟ้องแย้งในส่วนของจำเลยที่ ๑ ที่เรียกที่ดิน น.ส.๓ เลขที่ ๔๑๓ จากโจทก์ จำนวนหนึ่งในสองส่วนก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการแบ่งปันทรัพย์สินมรดกของ นางแดงเช่นเดียวกันกับที่โจทก์ฟ้องนั่นเอง ฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๑ ในส่วนนี้จึง เกี่ยวข้องกับฟ้องเดิมและเกี่ยวข้องกัน พอที่จะรวมพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วย กันได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๗๗ วรรคสาม

และมาตรา ๑๗๙ วรรคสาม (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๔๔/๒๕๕๙) ที่ศาลชั้นต้น มีคำสั่งรับฟ้องแย้งในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้พิจารณาจึงชอบแล้ว

ข้อ ๔. คำถาม คดีแพ่งสามัญเรื่องหนึ่ง โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลย ทั้งสามร่วมกันชำระหนี้เงินกู้ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ให้การต่อสู้คดี ส่วนจำเลย ที่ ๓ ต้องยื่นคำให้การภายในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ แต่ไม่ยื่น ต่อมาวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ อันเป็นวันสืบพยาน โจทก์และจำเลยทั้งสามมาศาล จำเลยทั้งสามแถลงรับว่าเป็นหนี้โจทก์ตามฟ้อง คู่ความแถลงขอเลื่อนคดีเพื่อ เจรจากัน ศาลชั้นต้นงดสืบพยานและนัดฟังคำพิพากษาวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕ ถึงวันนัด โจทก์แถลงว่า ไม่สามารถตกลงกันได้ ขอให้ศาลพิพากษา คดี จำเลยที่ ๓ แถลงประสงค์จะต่อสู้คดี ขออนุญาตยื่นคำให้การ ศาลชั้นต้น ไม่อนุญาตให้จำเลยที่ ๓ ยื่นคำให้การ และมีคำสั่งว่าโจทก์ไม่ได้มีคำขอ ให้ ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ตนเป็นฝ่ายชนะคดีโดยขาดนัดภายในเวลา ๑๕ วัน นับแต่ระยะเวลายื่นคำให้การของจำเลยที่ ๓ ได้สิ้นสุดลง จึงให้จำหน่ายคดี สำหรับจำเลยที่ ๓ ออกจากสารบบความ และมีคำพิพากษาให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมกันชำระเงินตามฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์ว่า ในวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๓ มาศาล และแถลงยอมรับ เป็นหนี้ตามฟ้องจริง ศาลชั้นต้นจดคำแถลงของจำเลยที่ ๓ ในรายงานกระบวนการพิจารณาและจำเลยที่ ๓ ได้ลงชื่อไว้ด้วย ถือว่าจำเลยที่ ๓ ยื่นคำให้การแล้ว ศาลชั้นต้นจึงพิพากษาคดีได้ โดยโจทก์ไม่ต้องมีคำขอให้ศาล พิพากษาให้โจทก์เป็นฝ่ายชนะคดีโดยขาดนัด การที่ศาลชั้นต้นเลื่อนไปนัดฟัง คำพิพากษาวันอื่นยอมไม่ทำให้โจทก์ต้องมีหน้าที่ยื่นคำขออีก หรือมิฉะนั้น ศาลชั้นต้น ต้องไต่สวนคำขออนุญาตยื่นคำให้การของจำเลยที่ ๓ ก่อนว่าจงใจ ขาดนัดยื่นคำให้การหรือไม่ การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่อนุญาตให้จำเลยที่ ๓ ยื่นคำให้การโดยยังมีไต่สวน และมีคำสั่งจำหน่าย คดีสำหรับจำเลยที่ ๓ จึงไม่ชอบ

ให้วินิจฉัยว่า อุทธรณ์ของโจทก์ฟังขึ้นหรือไม่

ธงคำตอบ คำให้การเป็นคำคู่ความซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ในประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๖๗ ว่าให้ทำเป็นหนังสือโดยใช้

แบบพิมพ์ของศาลและมีรายการต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ แม้ศาลชั้นต้นจะบันทึกคำแถลงของจำเลยไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาและจำเลยที่ ๓ ได้ลงชื่อไว้ ก็ไม่ถือว่ารายงานดังกล่าวเป็นคำให้การของจำเลยที่ ๓ เมื่อจำเลยที่ ๓ ไม่ยื่นคำให้การภายในกำหนด ถือว่าจำเลยที่ ๓ ขาดนัดยื่นคำให้การและโจทก์ต้องมีคำขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาด ให้ตนเป็นฝ่ายชนะคดีโดยขาดนัดภายในเวลา ๑๕ วันนับแต่ระยะเวลายื่นคำให้การของจำเลยที่ ๓ ได้สิ้นสุดลง แม้จำเลยที่ ๓ มาศาลก่อนระยะเวลาดังกล่าวสิ้นสุดลง แต่เมื่อศาลมิได้พิพากษาคดีในวันนั้น ย่อมไม่ทำให้โจทก์หมดหน้าที่ที่จะต้องยื่นคำขอดังกล่าวเมื่อโจทก์มิได้ยื่นคำขอให้ศาล มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดให้ตนเป็นฝ่ายชนะคดีโดยขาดนัด ศาลย่อมมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีสำหรับจำเลยที่ ๓ ได้ ตามมาตรา ๑๙๘ วรรคสอง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๑๑/๒๕๔๘)

กรณีที่จำเลยที่ ๓ ขาดนัดยื่นคำให้การมาศาลก่อนศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดี หากประสงค์ จะต่อสู้คดีต้องแจ้งต่อศาลในโอกาสแรกที่มาศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๙๙ วรรคหนึ่ง แต่จำเลยที่ ๓ มาศาลครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๓ แถลงต่อศาลยอมรับว่าเป็นหนี้ตามฟ้อง และมาศาลครั้งที่สองวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕ จึงแถลงต่อศาลว่าประสงค์จะต่อสู้คดี เห็นได้ว่าจำเลยที่ ๓ มิได้แจ้งต่อศาลในโอกาสแรกที่มาศาลจึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๙๙ วรรคหนึ่ง ศาลชั้นต้นชอบที่จะยกคำขออนุญาตยื่นคำให้การของจำเลยที่ ๓ ได้โดยไม่ต้องทำการไต่สวนก่อนว่าจงใจขาดนัดยื่นคำให้การหรือไม่ อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

ข้อ ๕. คำถาม โจทก์ฟ้องว่า จำเลยออกเช็คจำนวนเงิน ๑๙๐,๐๐๐ บาท ชำระหนี้ค่าอุปกรณ์ ก่อสร้างให้แก่โจทก์ แต่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ขอให้บังคับจำเลยชำระเงินตามเช็คพร้อมดอกเบี้ย จำเลยให้การว่า โจทก์หลอกลวงทำบัตรรับของมาให้จำเลยส่งจ่ายเช็คชำระหนี้ โดยที่จำเลยไม่เคยได้รับสินค้าดังกล่าวจากโจทก์ เช็คพิพาทจึงไม่มีมูลหนี้ และโจทก์เคยฟ้องจำเลยมาครั้งหนึ่งแล้วแต่ศาลพิพากษายกฟ้อง ฟ้องโจทก์จึงเป็นฟ้องซ้ำ ขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาว่า คดีก่อนศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์ เพราะคดีไม่อยู่ในเขตอำนาจ ฟ้องโจทก์จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำ แล้วพิพากษาให้ จำเลยชำระหนี้แก่โจทก์ตามฟ้อง จำเลยอุทธรณ์ว่า จำเลยไม่เคยได้รับสินค้าจาก โจทก์ เช็คพิพาทไม่มีมูลหนี้ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยฎีกาว่า โจทก์จัด ส่งอุปกรณ์ก่อสร้างไม่ครบถ้วน และมีความชำรุดบกพร่อง โดยผู้พิพากษาที่ได้ นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นรับรองให้จำเลยฎีกาในข้อเท็จจริง กับฎีกาในปัญหา ข้อกฎหมายว่า ฟ้องโจทก์เป็นฟ้องซ้ำโดยบรรยายรายละเอียดแห่งการเป็นฟ้อง ซ้ำมาด้วย

ให้วินิจฉัยว่า จำเลยจะฎีกาปัญหาดังกล่าวได้หรือไม่

ธงคำตอบ จำเลยให้การต่อสู้คดีว่า จำเลยมิได้เป็นหนี้โจทก์ โจทก์ หลอกลวงทำบิลรับของมาให้ จำเลยส่งจ่ายเช็คพิพาท โดยที่จำเลยไม่เคยได้รับ สินค้าตามฟ้องจากโจทก์ มิได้ให้การต่อสู้ว่า โจทก์ส่งสินค้าให้จำเลยไม่ครบถ้วน และสินค้ามีความชำรุดบกพร่อง ฎีกาของจำเลยจึงเป็นฎีกา ในข้อเท็จจริงที่มีได้ ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ต้องห้ามมิให้ฎีกาตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง (เทียบคำ พิพากษาฎีกาที่ ๒๖๒๘/๒๕๔๕) แม้ผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น จะรับรองให้ฎีกาในข้อเท็จจริงก็ตาม ศาลฎีกาก็ไม่อาจพิจารณาให้ได้ (เทียบคำ พิพากษาฎีกาที่ ๗๕๕/๒๕๔๕) จำเลยจึงฎีกาในปัญหาดังกล่าวไม่ได้

ฎีกาของจำเลยที่ว่า ฟ้องโจทก์เป็นฟ้องซ้ำนั้น จำเลยได้ยกขึ้นต่อสู้ไว้ใน คำให้การแล้ว แม้เป็นปัญหาอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แต่ เมื่อศาลชั้นต้นมีคำวินิจฉัยว่า ไม่เป็นฟ้องซ้ำ จำเลยกลับมิได้อุทธรณ์ปัญหาข้อนี้ เท่ากับจำเลยไม่ตั้งใจที่จะอุทธรณ์โต้แย้งปัญหา ดังกล่าวอีกต่อไป ศาลอุทธรณ์จึง มิได้วินิจฉัย การที่จำเลยหยิบยกปัญหาดังกล่าวขึ้นฎีกาต่อมา จึงเป็นฎีกาในข้อ ที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลอุทธรณ์ ต้องห้ามมิให้ฎีกาตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๔๙๑/๒๕๕๓, ๘๔๑๔/๒๕๕๒) จำเลยจึงฎีกาในปัญหาข้อนี้ไม่ได้เช่นกัน

ข้อ ๖. คำถาม โจทก์ฟ้องว่า โจทก์อยู่กินฉันสามีภริยากับจำเลยโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส ขอให้แบ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกันให้แก่โจทก์กึ่งหนึ่ง จำเลยให้การต่อสู้และฟ้องแย้ง ให้โจทก์แบ่งเงินตามตัวสัญญาใช้เงินที่โจทก์แอบถอนไปจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่จำเลยกึ่งหนึ่งจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เพราะเป็นเงินที่โจทก์กับจำเลยทำมาหาได้ร่วมกันในระหว่าง อยู่กินฉันสามีภริยา ต่อมาในระหว่างพิจารณา จำเลยยื่นคำร้องขอคุ้มครองประโยชน์โดยขอให้ศาล สั่งโจทก์นำเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท มาวางศาล โจทก์ยื่นคำคัดค้านว่า เงินจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินของบุคคลภายนอกที่ฝากโจทก์ไว้ และโจทก์เบิกถอนคืนให้แก่บุคคลภายนอกไปแล้ว ขอให้ยกคำร้อง ศาลทำการไต่สวน ข้อเท็จจริงปรากฏว่า โจทก์กับจำเลยเป็นสามีภริยาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เงินจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ที่จำเลยฟ้องแย้งนั้น มีการนำไปฝากที่สถาบันการเงินซึ่งสถาบันการเงินได้ออกตัวสัญญาใช้เงินในนามของจำเลย ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อในตัวสัญญาใช้เงินเป็นชื่อโจทก์และโจทก์ได้ถอนเงินจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ตามตัวสัญญาใช้เงินนั้นไป

ให้วินิจฉัยว่า ศาลจะมีคำสั่งอย่างไร

ธงคำตอบ การขอคุ้มครองประโยชน์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๖๔ ต้องเป็นการขอคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอเพื่อให้ทรัพย์สิน สิทธิหรือประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่พิพาทกันในคดีนั้นได้รับการคุ้มครองในระหว่างพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษา กรณีตามปัญหา จำเลยฟ้องแย้งขอให้โจทก์แบ่งเงินตามตัวสัญญาใช้เงินจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ จำเลยกึ่งหนึ่งจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยอ้างว่าเป็นเงินที่ทำมาหาได้ร่วมกันในระหว่างอยู่กินฉัน สามีภริยา จึงถือได้ว่าเงินจำนวนดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่พิพาทกันตามฟ้องแย้งของจำเลยที่จำเลย มีสิทธิขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณาได้ และเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงในชั้นไต่สวนว่า โจทก์กับจำเลยเป็นสามีภริยาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเงินจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท นั้น ได้มีการนำไปฝากไว้ที่สถาบันการเงินซึ่งสถาบันการเงินได้ออกตัวสัญญาใช้เงินให้ในนามของจำเลย ต่อมา มีการเปลี่ยนชื่อในตัวสัญญาใช้เงิน

เป็นชื่อโจทก์ และโจทก์ได้เบิกถอนเงินจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ตาม ตั๋วสัญญาใช้เงินไป ซึ่งจากข้อเท็จจริงดังกล่าว และหากที่ศาลศาลพิพากษาให้ โจทก์แบ่งเงิน จำนวนดังกล่าวแก่จำเลยก็เพียงหนึ่งจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ตาม ฟ้องแย้ง จำเลยก็จะได้รับประโยชน์จากการที่ศาลมีคำสั่งให้คุ้มครองประโยชน์ ตามคำร้องของจำเลย กรณีจึงมีเหตุสมควรที่จะคุ้มครอง ประโยชน์ของจำเลยใน ระหว่างพิจารณาตามมาตรา ๒๖๔ ดังนั้น ศาลจะมีคำสั่งให้โจทก์นำเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท มาวางศาลตามคำร้องของจำเลย (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๙๘๒/ ๒๕๕๙)

ข้อ ๗. คำถาม ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมกัน ใช้เงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาทแก่โจทก์ จำเลยทั้งสองไม่ชำระหนี้ โจทก์นำ เจ้าพนักงานบังคับคดียึดที่ดิน ๑ แปลงของจำเลยที่ ๑ เพื่อขายทอดตลาดนำ เงินมาชำระหนี้ ต่อมาศาลชั้นต้นอนุญาตให้ขายทอดตลาด เจ้าพนักงานบังคับ คดีส่งประกาศขายทอดตลาดแก่จำเลยที่ ๑ โดยชอบ แต่ไม่ส่งประกาศการ ขายทอดตลาดแก่จำเลยที่ ๒ โดยประกาศขายทอดตลาดทรัพย์สินครั้งที่ ๑ ในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เวลา ๙ นาฬิกา และครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เวลา ๙ นาฬิกา ในการขายทอดตลาดครั้งที่ ๑ ไม่มี ผู้เสนอราคา เจ้าพนักงานบังคับคดีเลื่อนการขายทอดตลาดไป ต่อมาในการขาย ทอดตลาดครั้งที่ ๒ จำเลยที่ ๒ ทราบประกาศขายทอดตลาดจากจำเลยที่ ๑ จึงไปร่วมการขายทอดตลาดครั้งนี้ มีผู้เสนอราคาสูงสุด ๔๐๐,๐๐๐ บาท ก่อน เจ้าพนักงานบังคับคดีเคาะไม้ จำเลยที่ ๒ คัดค้านต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี โดยอ้างเหตุ ๒ กรณี คือ

กรณีที่หนึ่ง การขายทอดตลาดไม่ได้แจ้งประกาศขายทอดตลาดให้ตน ทราบ และกรณีที่สอง ราคาที่ผู้เสนอราคาตั้งกล่าวต่ำเกินสมควร ขอให้เลื่อน การขายทอดตลาดไป เจ้าพนักงานบังคับคดีอ้างว่า จำเลยที่ ๒ ไม่มีสิทธิ คัดค้านทั้งสองกรณีดังกล่าวและเคาะไม้ขายทอดตลาดแก่ผู้เสนอราคาสูงสุด จำเลยที่ ๒ ยื่นคำคัดค้านต่อศาลชั้นต้น ขอให้เพิกถอนการขายทอดตลาดครั้งนี้

อ้างว่า เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ให้วินิจฉัยว่า ค่าตัดค้ำของจำเลยที่ ๒ ฟังขึ้นหรือไม่

ธงคำตอบ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๖ บัญญัติให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งให้ทราบซึ่งคำสั่งของศาลและวันขายทอดตลาดแก่บรรดาบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาดซึ่งทราบได้ตามทะเบียนหรือโดยประการอื่นนั้น เมื่อที่ดินที่ขายทอดตลาดเป็นทรัพย์สินของจำเลยที่ ๑ ไม่มีชื่อจำเลยที่ ๒ ในทะเบียน จำเลยที่ ๒ จึงไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาดตามบทบัญญัติดังกล่าว เจ้าพนักงานบังคับคดีไม่จำเป็นต้องแจ้งการขายทอดตลาดให้จำเลยที่ ๒ ทราบ ข้อตัดค้ำข้อนี้ของจำเลยที่ ๒ ฟังไม่ขึ้น (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๗๙๘/๒๕๕๑)

ส่วนการขายทอดตลาดครั้งที่ ๒ ที่เลื่อนมา ผู้ซื้อทรัพย์สินเสนอราคา ๔๐๐,๐๐๐ บาท ได้เสนอราคาสูงสุด ก่อนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะเคาะไม้ขายแก่ผู้ซื้อทรัพย์สิน จำเลยที่ ๒ คัดค้านว่าราคาดังกล่าวมีจำนวนต่ำเกินสมควร แม้ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นของจำเลยที่ ๑ แต่จำเลยที่ ๒ เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งต้องร่วมรับผิดชอบในการชำระหนี้ตามคำพิพากษาจึงมีสิทธิคัดค้านได้ในกรณีเช่นนี้เจ้าพนักงานบังคับคดีต้องเลื่อนการขายทอดตลาดไปตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๙ ทวิ วรรคหนึ่ง การที่เจ้าพนักงานบังคับคดีไม่เลื่อนการขายไป โดยอนุมัติให้ขายทอดตลาดแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย จำเลยที่ ๒ จึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่จะโต้แย้งว่าเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ข้อตัดค้ำข้อนี้ของจำเลยที่ ๒ ฟังขึ้น (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๕๓๒๑/๒๕๕๒)

ข้อ ๘. คำถาม ในคดีล้มละลายเรื่องหนึ่ง โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยที่ ๑ ทำสัญญากู้เงินไปจากโจทก์ ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท ตกงให้ดอกเบี้ย

อัตราร้อยละ ๑๒ ต่อปี และจำเลยที่ ๒ จดทะเบียนจำนองที่ดินเป็นประกันหนี้ของจำเลยที่ ๑ ต่อโจทก์ โดยมีข้อตกลงว่า หากบังคับจำนองแล้วยังไม่พอชำระหนี้ จำเลยที่ ๒ ยอมให้โจทก์บังคับจากทรัพย์สินอื่นของจำเลยที่ ๒ ได้ จนกว่าจะได้รับชำระหนี้ครบถ้วน จำเลยทั้งสองผิดนัดไม่ชำระหนี้คืนตามสัญญา จำเลยทั้งสอง มีหนี้สินล้นพ้นตัว และเป็นหนี้เงินต้นพร้อมดอกเบี้ยคำนวณถึงวันฟ้องเป็นเงิน ๓,๕๐๐,๐๐๐ บาท ขอศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาดและพิพากษาให้จำเลยทั้งสองล้มละลาย ปรากฏว่าจำเลยทั้งสองไม่ได้ยื่นคำให้การ ศาลล้มละลายกลางจึงมีคำสั่งว่า จำเลยทั้งสองขาดนัดยื่นคำให้การ เมื่อสืบพยานโจทก์ไปจนเสร็จและจำเลยทั้งสองไม่มีพยานมาสืบ ศาลล้มละลายกลาง พิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามฟ้อง จึงมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาด

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลล้มละลายกลางที่สั่งว่า จำเลยทั้งสองขาดนัดยื่นคำให้การก็ดี คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาดก็ดี ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๓ บัญญัติให้ศาลออกหมายเรียก และส่งสำเนาคำฟ้องไปยังลูกหนี้หรือจำเลยเพื่อทราบวันนัดพิจารณาเท่านั้น ไม่ได้บัญญัติว่าจำเลย จะต้องยื่นคำให้การด้วย ดังนั้น ในคดีล้มละลายจำเลยจะยื่นคำให้การหรือไม่ก็ได้ หากจำเลยไม่ได้ยื่นคำให้การก็ไม่ถือว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ คำสั่งของศาลล้มละลายกลางที่สั่งว่า จำเลยทั้งสองขาดนัดยื่นคำให้การจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๐๒๖/๒๕๕๑)

คดีสำหรับจำเลยที่ ๑ นั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามฟ้องว่า จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา มีหนี้สินล้นพ้นตัวเป็นหนี้โจทก์ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และหนี้ตามสัญญากู้เงิน เป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ครบหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๙ ที่โจทก์อาจฟ้องล้มละลายได้ ดังนั้น การที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๑ เด็ดขาด จึงชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๔ แล้ว

ส่วนคดีสำหรับจำเลยที่ ๒ เนื่องจากโจทก์เป็นผู้รับจ้างจึงเป็นเจ้าหนี้ มีประกันตาม พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖ แต่ตาม คำฟ้องมิได้กล่าวในฟ้องว่า ถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้วจะยอมสละหลักประกันเพื่อ ประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหลักประกัน มาในฟ้องซึ่งเมื่อหักกับ จำนวนหนี้ของตนแล้วเงินยังขาดอยู่เป็นจำนวนไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ฟ้องของโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๒ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๐ (๒) ศาลขอที่จะ ไม่รับฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๒ ไว้พิจารณาตั้งแต่แรก (เทียบ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๙๓/๒๕๕๐) และเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้จำเลยที่ ๒ ไม่ได้ให้การต่อสู้คดีไว้ ศาลก็ ยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๒ (๕) ประกอบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๔ ศาลต้องพิพากษายกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๒

ดังนั้น การที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๒ เด็ดขาด จึง ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อ ๙. คำถาม คดีฟื้นฟูกิจการเรื่องหนึ่ง บริษัท อังคาร จำกัด ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอต่อศาลล้มละลายกลางให้มีการฟื้นฟูกิจการ และให้ตั้งบริษัท ลูกหนี้เป็นผู้ทำแผน ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และตั้ง บริษัทลูกหนี้เป็นผู้ทำแผน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โฆษณาคำสั่งให้ฟื้นฟู กิจการและคำสั่งตั้งผู้ทำแผนแล้ว ปรากฏว่านายพุดเจ้าหนี้รายหนึ่งยื่นคำขอ รับชำระหนี้เกินกำหนดเวลา เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงมีคำสั่งไม่รับชำระหนี้ของนายพุด นายพุดโต้แย้งต่อศาลล้มละลายกลางโดยอ้างว่า การที่ตน ยื่นคำขอรับชำระหนี้เกินกำหนดเวลา สืบเนื่องจากลูกหนี้มิได้ระบุชื่อและที่อยู่ ของตนไว้ในบัญชีเจ้าหนี้ จึงเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่แจ้งคำสั่งตั้ง ผู้ทำแผนและกำหนดเวลาให้นายพุดเสนอคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลา ตามกฎหมาย ดังนั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงควรรับชำระหนี้ของ ตนไว้พิจารณาต่อไป

ให้วินิจฉัยว่า หากกรณีเป็นดังที่นายพุดกล่าวอ้าง เจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์มีเหตุตามกฎหมายที่จะรับชำระหนี้ของนายพุดไว้พิจารณา หรือไม่

ธงคำตอบ นายพุทธต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามแผนต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผนตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๒๖ หากยื่นเกินกำหนดย่อมหมดสิทธิได้รับชำระหนี้ อย่างไรก็ตามก็ดีคดีนี้ลูกหนี้เป็นผู้ยื่นคำขอ ฟันฟูกิจการจึงต้องดำเนินการตามมาตรา ๕๐/๖ กล่าวคือต้องแนบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทั้งหมดที่มีอยู่ และที่อยู่โดยชัดแจ้งของเจ้าหนี้ทั้งหลายพร้อมกับคำร้องขอ เพราะหากศาลมีคำสั่งให้ฟันฟูกิจการและตั้งผู้ทำแผน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องโฆษณาคำสั่ง ตามมาตรา ๕๐/๒๐ วรรคสี่และแจ้งคำสั่งตั้งผู้ทำแผนและกำหนดเวลาให้เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๕๐/๒๔ วรรคสองและวรรคสาม กับมาตรา ๕๐/๒๖ วรรคหนึ่ง หากกรณีเป็นดังที่นายพุทธกล่าวอ้างย่อมเป็นเหตุให้นายพุทธไม่อาจทราบคำสั่งตั้งผู้ทำแผนและกำหนดเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้ดังที่กฎหมายกำหนดไว้ได้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงมีเหตุตามกฎหมายที่จะรับชำระหนี้ของนายพุทธไว้พิจารณาได้ (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๖๓๖/๒๕๔๖, ๑๖๘๓/๒๕๕๒)

ข้อ ๑๐. คำถาม พนักงานอัยการฟ้องนายดำเงิงต่อศาลแขวงดุสิต ขอให้ลงโทษฐานลักทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔ (ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท) กับให้นายดำเงิงคืนเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ที่ลักไปแก่ผู้เสียหาย และกำหนดโทษความผิดฐานยกยอกในคดีก่อนที่ศาลรอกการกำหนดโทษนายดำเงิงไว้ นายแมนผู้พิพากษาศาลแขวงดุสิตมีคำสั่งประทับฟ้อง ต่อมานายแมนได้รับการย้ายสำนวนจากนายมิตรผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงดุสิต ให้เป็นองค์คณะรับผิดชอบคดีนี้ นายแมนพิจารณาคดีเสร็จแล้วแต่เสียชีวิตเพราะอุบัติเหตุก่อน ทำคำพิพากษา ถ้าปรากฏว่า

(ก) นายมิตรตรวจสำนวนแล้วทำคำพิพากษาลงโทษนายดำเงิง โดยกำหนดโทษในคดีหลังฐานลักทรัพย์ จำคุก ๖ เดือน กำหนดโทษคดีก่อนฐานยกยอก จำคุก ๕ เดือน รวมเป็นจำคุก ๑๑ เดือน และให้นายดำเงิงคืนเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท แก่ผู้เสียหาย หรือ

(ข) นายमितรมีภารกิจสำคัญจนไม่อาจปฏิบัติราชการได้ จึงมอบหมายให้นายสมชาย ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลแขวงดุสิตทำคำพิพากษาแทน นายสมชายจึงทำคำพิพากษาเหมือนข้อ (ก)

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งและการพิจารณาคดีของนายแมน กับกรณีตามข้อ (ก) และข้อ (ข) ชอบด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรม หรือไม่

ธงคำตอบ ความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔ มีระวางโทษไม่เกิน กำหนดตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๗ ประกอบมาตรา ๒๕ (๕) พนักงานอัยการ เป็นโจทก์ฟ้องนายดำเงิงต่อศาลแขวงดุสิตได้ และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ พนักงานอัยการมีอำนาจขอให้บังคับจำเลยคืนทรัพย์หรือใช้ราคาทรัพย์ที่ผู้เสียหายสูญหายไปเนื่องจากการกระทำผิดแทนผู้เสียหายได้ พนักงานอัยการจึงมีคำขอให้นายดำเงิงคืนเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ที่ถูกลักแก่งผู้เสียหายได้ แม้ทุนทรัพย์พิพาทเกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ก็ไม่เป็นการฝ่าฝืนพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๗ ประกอบมาตรา ๒๕ (๔) ดังนั้น คำสั่งของนายแมนที่ให้ประทับฟ้องของพนักงานอัยการโจทก์ ซึ่งไม่ใช่คำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดี ตามมาตรา ๑๗ ประกอบมาตรา ๒๕ (๒) ย่อมชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อนายमितรมผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงดุสิต จำสำนวนให้นายแมนเป็นองค์คณะรับผิดชอบคดี นายแมนย่อมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ตามมาตรา ๑๗ การพิจารณาคดีของนายแมนจึงชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน

ส่วนกรณีตามข้อ (ก) เมื่อนายแมนซึ่งเป็นองค์คณะหนึ่งพิจารณาคดีพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ เนื่องจากเสียชีวิตเพราะอุบัติเหตุหลังเสร็จการพิจารณาคดี แต่ก่อนทำคำพิพากษา ถือได้ว่ามีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ในระหว่างการทำคำพิพากษาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา ๓๐ จำต้องแก้ปัญหาดังกล่าวตามวิธีทางในมาตรา ๒๕ (๓) กล่าวคือ นายमितรมผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงดุสิต หรืออธิบดีผู้พิพากษภาค ๑ หรือผู้ทำการแทน ต้องตรวจสอบสำนวนแล้วทำคำพิพากษด้วยตนเอง จะมอบหมายให้ผู้พิพากษาอื่นในศาลเดียวกันทำคำพิพากษาแทนไม่ได้เพราะมาตรา ๒๕ (๓) ไม่ได้ให้อำนาจไว้

ซึ่งนายมิตรได้ปฏิบัติตามแนวทางนี้แล้ว โดยนายมิตรตรวจสำนวนแล้ว ทำคำพิพากษาลงโทษความผิดฐานลักทรัพย์ในคดีหลังให้จำคุก ๖ เดือน และกำหนดโทษความผิดฐานยกยอกในคดีก่อนให้จำคุก ๕ เดือน รวมเป็นจำคุก ๑๑ เดือน เท่ากับศาลแขวงดุสิตลงโทษจำคุกคดีละไม่เกิน ๖ เดือน กับให้นายคำเก็งคืนเงิน ๙๐๐,๐๐๐ บาท แก่ผู้เสียหายอันเป็นการพิพากษาคดีที่ชอบด้วยมาตรา ๑๗ ประกอบมาตรา ๒๕ (๔) และ (๕) แล้ว

กรณีตามข้อ (ข) การที่นายมิตรมีภารกิจสำคัญจนไม่อาจปฏิบัติราชการได้เป็นเหตุให้ทำคำพิพากษาด้วยตนเองไม่ได้ นายมิตรก็จะมอบหมายให้ผู้พิพากษาอื่นในศาลเดียวกันทำคำพิพากษาแทนไม่ได้ ตามเหตุผลดังกล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้น การที่นายมิตรมอบหมายให้นายสมชายผู้พิพากษาอาวุโสของศาลแขวงดุสิตทำคำพิพากษาแทน จึงไม่ชอบด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรม แม้นายสมชายจะทำคำพิพากษาเหมือนนายมิตรตามข้อ (ก) ทุกประการก็ตาม